

วิธีการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ*

THE GUIDELINES FOR PREVENTION AND SUPPRESSION OF THE CORRUPTION IN THE GOVERNMENT AGENCIES

กัญจिरา วิจิตรวชิรารักษ์

Kanjira Wijitwatcharak

พระมหาอรุณ ปญญารุโณ

Phramaha Arun Panyaruno

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

Email: kanjira9@gmail.com

บทคัดย่อ

ประเทศไทยมีปัญหาการทุจริตมาเป็นเวลานาน ตั้งแต่สมัยสุโขทัย อยุธยา รัตนโกสินทร์ จนถึงปัจจุบัน การทุจริตและความประพฤติมิชอบเป็นการปฏิบัติ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรมิชอบเพื่อตนเองและพวกพ้อง การทุจริตจึงเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง เป็นการประพฤติชั่ว รับสินบน การคดโกง ไม่สุจริต ไม่ซื่อตรง และไม่ซื่อสัตย์ มีพฤติกรรมหาผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ส่วนมากที่พบเห็นจะอยู่ในรูปแบบการทุจริตเชิงนโยบาย ผลประโยชน์ทับซ้อน เช่น การทุจริตจากวัคซีน Covid-19 การสั่งซื้อถุงมือพลาสติก แมส หรือหน้ากากอนามัย

แนวทางแก้ไขปัญหาการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในสังคมไทย นอกจากจะมีมาตรการทางกฎหมายในการปราบปรามแล้ว ควรนำหลักธรรมมาภิบาลมาใช้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐอย่างเคร่งครัดต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ และควรจะต้องสร้างเครื่องหมายความดีให้เกิดขึ้นกับตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ เช่น หลักคุณธรรมและจริยธรรม มีจิตสำนึกที่ดี ทั้งกาย วาจา และจิตใจ “ทำดี พุทธิ คิทธิ” และอีกประการหนึ่งที่ขาดไม่ได้คือการนำเอาหลักเศรษฐกิจพอเพียงนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิตของประชาชนทุกระดับรวมถึงรัฐบาลและข้าราชการของรัฐในการ

* Received 3 February 2022; Revised 15 March 2022; Accepted 7 April 2022

ปฏิบัติงานและการพัฒนาบริหารประเทศ ซึ่งเป็นแนวทางให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริต เพื่อสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิพลอย่างมั่นคงและยั่งยืนตลอดไปในอนาคต

คำสำคัญ: การป้องกัน, การทุจริต, การปราบปรามทุจริต

Abstract

Thailand has long had a corruption problem. From the Sukhothai period, Ayutthaya, Rattanakosin to the present day. Psychopathy and misconduct are practices for undying exploitation for themselves and their people. Corruption is therefore wrong, evil, bribery, cheating, dishonest, dishonest and dishonest. Behave in more personal interests than the public interest. Most of them are seen as policy fraud. Conflicts of interest such as corruption from covid-19 vaccines, ordering plastic gloves, masses or face masks

Solutions to prevent and suppress corruption in Thai society In addition to legal measures to suppress it, the company has also implemented a number of legal measures. Good governance principles should be applied strictly and regularly to government officials, and good deeds should be made to themselves. Family, society and the nation, such as morality and ethics, have good conscience, physical, verbal, and mentally "do good, speak well, think well", and another indispensable aspect is the adoption of sufficiency economy principles in life. This is a philosophy that guides the way of life of people of all levels, including governments and government officials, in the implementation and development of the country's administration. This is a way to prevent and suppress corrupt

Keywords: Prevention, Corruption, Fraud Suppression

บทนำ

ในปัจจุบัน “การทุจริต” เป็นปัญหาที่ทุกคนในโลกให้การยอมรับว่าเป็นปัญหาร้ายแรงเป็นอันดับต้น ๆ ซึ่งสาเหตุมาจากความโลภเข้ามครอบครองจิตใจ ความยากไร้ยากรวยอยากมีฐานะที่ทุกคนในสังคมยอมรับ เพราะผลประโยชน์ที่ได้รับมีค่ามากมาย จึงเกิดการทุจริตขึ้นโดยการกระทำโดยมิชอบของตนเอง โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐ แวดวงทางการเมืองจะมีให้เห็นบ่อยที่สุด จนทำให้ทรัพย์สินหรือทรัพยากรธรรมชาติเสียหายไป การติดสินบนก็เป็นการทุจริตเช่นกัน ซึ่งจะเกิดขึ้นแทบทุกประเทศในโลกใบนี้ โดยในแต่ละประเทศจะพบเห็นบ่อยที่สุดรวมทั้งประเทศที่เจริญแล้ว ประเทศที่กำลังพัฒนา และประเทศที่ด้อยพัฒนาในเรื่องของผลประโยชน์ทับซ้อน ของเจ้าหน้าที่รัฐดำเนินการตามหน้าที่ของตนเองโดยมีผลประโยชน์ส่วนตัวเข้าไปแอบแฝง หรือความสัมพันธ์ส่วนตัวเข้ามามีอิทธิพลในการตัดสินใจดำเนินงานของรัฐ หรือใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์สำหรับตัวเองหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เช่น ทุจริตวัคซีน Covid-19 ทุจริต แมส และถุงมือพลาสติก ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้

ประเทศไทย ก็มีการทุจริต มาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา กรุงรัตนโกสินทร์ มาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นการฉ้อราษฎร์บังหลวงในสังคมไทย กล่าวไว้ว่า สมัยกรุงสุโขทัยมีกฎหมายเกี่ยวกับการทุจริตประพฤตมิชอบบัญญัติไว้ ในสมัยกรุงศรีอยุธยาก็มีหลักฐานปรากฏเกี่ยวกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริตไว้เช่นเดียวกัน ทั้งในวรรณคดีหลายเรื่อง และในกฎหมายหลายฉบับที่บังคับเกี่ยวข้องกับการทุจริต ฉ้อโกง ตลอดจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้น ก็เริ่มจะมีการฉ้อราษฎร์บังหลวงเพิ่มมากยิ่งขึ้น ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบของการยกยอกเงินหลวง หรือการเบียดบังเอาทรัพย์สินของรัฐ (วิชัย รูปขำดี, 2552) “การฉ้อราษฎร์บังหลวง” ซึ่งปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นและมีอยู่ควบคู่กับสังคมไทยมาโดยตลอดจนถึงปัจจุบันนี้

ปัญหาทุจริตในสังคมไทยในปัจจุบันมีการบังคับใช้กฎหมาย กลไกในการตรวจสอบจนถึงการนำผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี และพิพากษาลงโทษ (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2543) ซึ่งเป็นปัญหาที่สะสมเรื้อรังมานาน จนส่งผลกระทบต่อระบบการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ ทั้งยังมีผลกระทบต่อสายของลักษณะและความเชื่อมั่นประชาคมโลกเป็นอย่างมาก การทุจริตเป็นการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากผู้อื่นที่มีควรได้โดยชอบสำหรับตนเอง คำว่า “มิชอบ” หมายถึง ไม่เป็นไปตามกฎหมาย กฎระเบียบของทางราชการ คำสั่งของผู้บังคับบัญชา มติคณะรัฐมนตรีตามแบบธรรมเนียมตามแบบธรรมเนียมของทางราชการ หรือตามทำนองคลองธรรม การทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ เป็นการปฏิบัติหรือละ

เว้นการปฏิบัติต่อหน้าที่ ที่ตนมิได้มีดำรงตำแหน่งหรือกระทำหน้าที่นั้น ๆ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบธรรมด้วยกฎหมาย สำหรับตนเองหรือพวกพ้อง การทุจริตต่อตำแหน่งและหน้าที่ที่มีความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรงตามกฎหมายว่าด้วย การบริหารงานบุคคลของข้าราชการ แต่ละประเภท รวมถึงลูกจ้างของส่วนราชการด้วย ซึ่งบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นมาตรการในการควบคุมการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช, 2550)

หน่วยงานภาครัฐจะต้องมีการกำหนดนโยบายหรือมาตรการต่าง ๆ ในการหยุดยั้งการทุจริต อย่างจริงจังและเร่งด่วน เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตโดยประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการสร้างจิตสำนึกในการทำความดี (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2543) ไม่สนับสนุนการทุจริต ส่งเสริมให้ช่วยกันตรวจสอบการทุจริต และปรับทัศนคติ ค่านิยม ให้มีการตื่นตัวต่อผู้ที่กระทำการทุจริต พัฒนาระบบการทำงานให้มีความโปร่งใส และเป็นที่น่าเชื่อถือของประชาชน ทั้งในที่ประชุม world Conference on Governance มีความเห็นร่วมกันว่า การแก้ไขปัญหาการทุจริต ต้องกระทำอย่างจริงจังโดยยึดหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เช่น การมีส่วนร่วมของทุกส่วนในสังคม การทำให้การบริหารงานในทุกองค์การมีความโปร่งใส ผู้ปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ยึดหลักนิติธรรม มีความเสมอภาคเท่าเทียมกันในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่ได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ไว้ 5 ยุทธศาสตร์

ในวันที่ 25 มกราคม 2560 นายสรรเสริญ พลเจียก เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และโฆษกสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้กล่าวถึงองค์การเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) ที่ได้ประกาศค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต ปี 2016 ปรากฏว่า 2 ใน 3 จาก 176 ประเทศทั่วโลก ได้คะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน สำหรับคนไทยได้ 35 คะแนน จากคะแนนจากคะแนนอันดับ 76 เต็ม 100 คะแนน ลดลง 3 คะแนน ได้ลำดับที่ 101 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2558 อยู่อันดับ 76 ได้ 38 คะแนน จาก 168 ประเทศทั่วโลก ส่วนประเทศสิงคโปร์อยู่อันดับที่ 7 ได้ 84 คะแนน ส่วนประเทศที่ได้อันดับหนึ่ง คือ ประเทศเดนมาร์ก และนิวซีแลนด์ 90 คะแนน เท่ากันยังคงเสมอเช่นเดิม (สุธี อากาศฤกษ์, 2545) จะเห็นได้ว่าการทุจริตในองค์กร

ภาครัฐ เช่น การทุจริตในโครงการขนาดใหญ่ ได้แก่ โครงการสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ การออกกฎหมายหรือแก้ไขกฎหมายโดยใช้อำนาจฝ่ายบริหารตราพระราชกำหนด การใช้อำนาจตามตำแหน่งกำหนดมาตรการส่งเสริมการประกอบธุรกิจ (นนทวัชร์ นวตระกูลพิสุทธิ์ และคณะ, 2555)

กล่าวโดยสรุป ปัญหาการทุจริตในภาครัฐ ที่อยู่ในรูปแบบการทุจริตเชิงนโยบายอันเป็นการแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้องโดยอาศัยช่องว่างของกฎหมายส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และประเทศชาติเป็นอย่างมาก ซึ่งเกิดจากข้าราชการที่ขาดความซื่อสัตย์ในการบริหารราชการที่ดี ไม่มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติงาน และขาดหลักในการดำเนินชีวิตที่ดี ดังนั้น จึงมีการนำหลัก Good Governance มาใช้ในการปฏิบัติงานของข้าราชการ เพื่อความโปร่งใส ตรวจสอบได้ อย่างเป็นธรรม

ความหมายของการทุจริต

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) ให้ความหมายไว้ว่า การทุจริต หมายถึง ความประพฤติชั่ว คดโกง ฉ้อโกง

จารุวรรณ สุขุมาลพงษ์ (2556) ให้ความหมายไว้ว่า การทุจริต เป็นการฉ้อราษฎร์บังหลวง คดโกง ทุจริตอย่างกว้างขวาง ส่วนมากใช้ในเรื่องทุจริตและการไม่ซื่อตรงต่อหน้าที่ในวงราชการ

Myrdal (1986) และปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2551) ได้กล่าวว่า การทุจริต มาจากคำว่า Corrupt ที่แปลว่า คดโกง กินสินบน ต่ำ ชั่ว ไม่บริสุทธิ์ ดังนั้นในการวินิจฉัยว่าการกระทำเป็นการทุจริตหรือไม่ จะต้องพิจารณาจากองค์ประกอบ ดังนี้

1. ผู้กระทำได้รับประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะเงินหรือไม่ก็ตาม รวมถึงการรับสินบน
2. ผู้กระทำการไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายที่กระทำตาม ข้อ 1
3. การได้รับประโยชน์เป็นผลเสียหายแก่ส่วนได้เสียของสาธารณะหรือประชาชนเป็นส่วนใหญ่
4. การกระทำตามที่ตำแหน่งฐานะในหน้าที่ราชการ และได้กระทำภายใต้ตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

5. การกระทำของบุคคลนั้นเป็นการฝ่าฝืน หรือละเมิดต่อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่กำหนดให้ สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทำให้ระบบราชการเสียหาย

สรุป การทุจริต หมายถึง การประพฤติชั่วทั้งกาย วาจา และใจ ด้วยการรับสินบน จากการคดโกง ไม่ซื่อสัตย์ ไม่ซื่อตรง ไม่บริสุทธิ์ในหน้าที่ส่วนมากจะอยู่ในรูปแบบเชิงนโยบาย เพื่อแสวงหาผลประโยชน์สำหรับตัวเองมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ขาดความศรัทธาในตัวเอง และไม่น่าเชื่อถือต่อประชาชน

รูปแบบของการทุจริต

รูปแบบการทุจริตในประเทศต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในทั่วโลกมีหลายรูปแบบ อาจจะเหมือนหรือแตกต่างกันไปนั้นขึ้นอยู่กับบริบทของสภาแวดล้อมของระบบการเมือง การปกครอง ระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศนั้น ๆ รวมถึงสถานการณ์และโอกาสของการทุจริตและการตระหนักถึงการควบคุมการทุจริตของประชาชนในประเทศนั้น ๆ ด้วย

สังคิต พิริยะรังสรรค์ (2549) ได้นำเสนอรูปแบบของการทุจริตของสังคมไทยในปัจจุบัน มี 15 ลักษณะ คือ 1) การแสวงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจ เช่นการผูกขาด การให้สัมปทาน และการเก็บเรียกส่วนแบ่งอย่างผิดกฎหมาย 2) เคลปโตคราซี (Kleptocracy) เป็นการนำทรัพยากรของรัฐมาเป็นของครอบครัว หรือการแปรรูปเป็นรัฐวิสาหกิจ 3) การมีผลประโยชน์ทับซ้อน คือ สถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีผลได้ผลเสียส่วนตัว และผลดังกล่าวมีอิทธิพลในการตัดสินใจหรือการกระทำหน้าที่โดยขาดความเที่ยงตรง 4) การใช้อิทธิพลทางการเมืองหาผลประโยชน์จากตลาดหลักทรัพย์ 5) ปิดบังการบริหารที่ไม่ถูกต้อง การปิดบัง ให้เท็จ 6) การใช้นโยบาย กฎหมาย กฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่าง ๆ อย่างมีอคติ ลำเอียง 7) การใช้อิทธิพลทางการค้า คือการแสวงหาบทบาทเป็นนายหน้าหรือมีผลประโยชน์ทับซ้อน จากการค้าขายต่าง ๆ 8) การใช้ทรัพยากรของรัฐในทางมิชอบ การฉ้อฉล การใช้กองทุนเพื่อประโยชน์ทางการเมือง 9) ไม่กระทำการตามหน้าที่ แต่ใช้ ลัทธิพรพวรกแทน 10) การให้และกำรับสินบน การชู้เขินบังคับและการให้สิ่งล่อใจ 10) การให้และมูลค่าสูง 11) การยอมรับของขวัญที่ไม่ถูกต้อง เช่นการบริจาคต่าง ๆ 12) การใช้นโยบายประชาสังคม คือผู้บริหารประเทศเป็นตัวแทนอุปถัมภ์รายใหญ่ของประเทศ 13) การใช้อำนาจของตำรวจ ทหาร และข้าราชการในทางที่ผิด 14) การทุจริตการเลือกตั้ง การซื้อเสียง 15) การบริจาคเพื่อช่วยเหลือการณรงค์ที่ผิดกฎหมาย

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์, (2551) ได้กำหนดรูปแบบของการทุจริตออกกว้าง ๆ ได้ดังนี้

1. การทุจริตขนาดใหญ่ (Grand corruption) คือ การทุจริตในวงกว้าง ที่มีขนาดใหญ่
2. การทุจริตขนาดย่อย (Petty corruption) คือ การทุจริตในวงแคบ เล็ก ๆ น้อย ๆ
3. การทุจริตเชิงนโยบาย (Policy corruption) คือการทุจริตในรูปแบบต่าง ๆ ในเชิงโครงสร้างทางด้านนโยบาย การบริหาร
4. การทุจริตในเชิงการบริหารหรือปฏิบัติการ (Administrative corruption) คือการทุจริตที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน

สรุป รูปแบบของการทุจริต จะแอบแฝงอยู่ในรูปแบบ การรับสินบน การมีผลประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่ถูกต้องด้วยการนำเอาทรัพย์สินของราชการมาเป็นของตนเอง ทำงานโดยเอื้อประโยชน์แก่ตัวเอง ญาติพี่น้อง หรือพวกพ้อง ซึ่งเราเห็นกันในรูปแบบการทุจริตเชิงนโยบาย ผลประโยชน์ทับซ้อน และการกระทำความชอบในการใช้ทรัพยากรของรัฐมาเป็นของตนเอง

สาเหตุและปัจจัยที่ก่อให้เกิดการทุจริต

ฉัตร เตโช (2560) ได้กล่าวไว้ว่า สาเหตุของการทุจริตที่พบในสังคมไทย มีทั้งหมด 4 ด้าน คือ

- 1) ด้านเศรษฐกิจและการครองชีพ ได้แก่ งบประมาณรายจ่ายของรัฐเป็นสิ่งล่อใจด้านเศรษฐกิจและการครองชีพ ได้แก่ งบประมาณรายจ่ายของรัฐเป็นสิ่งล่อใจประชาชนซื้อความสะดวกจากเจ้าหน้าที่รัฐ และเจ้าหน้าที่รัฐมีรายได้ไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับรายจ่าย
- 2) ด้านระบบการบริหารราชการได้แก่ ผู้บังคับบัญชาบกพร่อง ไม่กำกับดูแลให้เป็นไปตามระเบียบจนทำให้เกิดการทุจริต และขาดดุลอำนาจในการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ทำให้ควบคุมดูแลไม่ทั่วถึง รวมถึงความเกรงใจและเกรงกลัวผู้บังคับบัญชา
- 3) ด้านกฎหมายและวิชาการ ได้แก่ การลงโทษทางวินัย ที่มีความยุ่งยากในการหาพยานหลักฐาน เพราะมีขั้นตอนระเบียบมากในการสอบสวน การพิสูจน์พฤติกรรมทุจริตหลักฐานไม่ชัดเจนยากแก่การพิสูจน์
- 4) ด้านสังคม วัฒนธรรม และด้านศีลธรรม ได้แก่ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐขาดคุณธรรม การประพฤติตัวเป็นแบบอย่างไม่ดี ของเจ้าหน้าที่ของรัฐชั้นผู้ใหญ่ ที่ทุจริตแล้วไม่ถูกลงโทษจึงเป็นตัวอย่างของเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับชั้นผู้น้อยทำตาม สังคมไทยที่เน้นวัตถุนิยมมากกว่าความดีงามและศีลธรรม เงินคือสิ่งที่มีคุณค่าของสังคม

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า สาเหตุที่จิตใจทำให้เกิดการทุจริต คือ กฎหมาย และบทลงโทษไม่มีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่รัฐมีรายได้น้อยแต่มีรสนิยมสูง กระแสวัตถุนิยมมีการใช้ฟุ่มเฟือยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก และมีวัฒนธรรมองค์กรแบบเจ้าขุนมูลนาย จึงเป็นสาเหตุหลักในการเกิดการทุจริตขึ้น

แนวคิดของการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ

สาระสำคัญของการทุจริตในภาครัฐอาจพิจารณาผลของการทุจริตอยู่ 3 มิติ ได้แก่

1) กลไกและรูปแบบของการทุจริตกลไกที่ทำให้เกิดการทุจริต คือ กลไกการใช้อำนาจ สำคัญที่ทำให้ความต้องการของมนุษย์สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นข้าราชการนักการเมือง จึงยอมลงทุนชื่อเสียงหรือซื้อตำแหน่งเพื่อให้ได้มาเพื่อแสวงผลประโยชน์ทั้งเป็นตัวเงินหรือเป็นทรัพย์สินที่อยู่ในรูปแบบอื่น ๆ สร้างความร่ำรวยให้กับตัวเองและครอบครัว โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนา หรือประเทศที่ด้อยพัฒนา

2) ปัจจัยของการทุจริต การเมืองเป็นปัจจัยสำคัญที่ได้มาซึ่งอำนาจที่ถูกต้องตามกฎหมายและเชื่อมโยงไปสู่ระบบการพัฒนาเชิงอุปถัมภ์นำไปสู่การทุจริตในรูปแบบกลุ่มประโยชน์ 3 ฝ่ายคือ นักการเมือง ข้าราชการ และนักธุรกิจผู้รับเหมา

3) ผลของการทุจริต ผลของการทุจริตที่อยู่ในรูปแบบ “ การฉ้อราษฎร์บังหลวง ” เปรียบเสมือนการปล้นเงินแผ่นดินคนปล้นร่ำรวยแต่ทำให้ชาติเสียหายใหญ่หลวง ทำให้คนในชาติยากจนทำให้ครอบครัวพินาศ ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีมาตรการแก้ไขอย่างจริงจังเลย ต่อไปในอนาคตข้างหน้าจะเกิดการวิกฤตเศรษฐกิจตกต่ำอย่างเห็นได้

4) ผลของการทุจริต ผลของการทุจริตที่อยู่ในรูปแบบ “ การฉ้อราษฎร์บังหลวง ” เปรียบเสมือนการปล้นเงินแผ่นดินคนปล้นร่ำรวยแต่ทำให้ชาติเสียหายใหญ่หลวง ทำให้คนในชาติยากจน ทำให้ครอบครัวพินาศ ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีมาตรการแก้ไขอย่างจริงจังเลย ต่อไปในอนาคตข้างหน้าจะเกิดการวิกฤตเศรษฐกิจตกต่ำอย่างเห็นได้ (โกวิท พวงงาม, 2549)

สรุป ปัจจัยที่ส่งผลทำให้เกิดการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐประกอบไปด้วย กลไกในการใช้อำนาจที่เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ความต้องการของคนในสังคมบรรลุสำเร็จตามที่กำหนดประกอบด้วย 3 ฝ่ายคือ นักการเมืองและข้าราชการ พร้อมด้วยนักธุรกิจและผู้รับเหมา ซึ่งอยู่ในนโยบายสาธารณะส่งผลในการพัฒนาประเทศ ทำให้เศรษฐกิจตกต่ำ และประชาชนยากจนอย่างเห็นอยู่ในปัจจุบัน

แนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

โดยทั่วไปในภาพรวมปัจจัยที่มาของความรุนแรงของการทุจริตกับด้านที่เป็นการต่อต้านหรือลดปัญหาให้น้อยลง หรือให้หมดไปก็คือ การป้องกันและปราบปรามนั่นเอง ด้วยความพยายามวางแผนจัดระเบียบอย่างเคร่งครัดอย่างจริงจัง (อนัน ปันยารชุน, 2543) ทำให้ประเทศปลอดการทุจริตอยู่แนวหน้าของโลกในปัจจุบัน ดังนั้น แนวคิดในการป้องกันและปราบปราม จึงเป็นส่วนสะท้อนในการจัดทำตัวชี้วัดด้านการทุจริตที่สำคัญอีกประการหนึ่งเสนอแนวทางการบริหารจัดการไว้ 3 ทางหลัก ๆ คือ แนวทางตามหลักธรรมาภิบาล แนวทางหลักคุณธรรมและจริยธรรม พร้อมด้วยแนวทางในหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะมีคำอธิบายดังนี้

1) แนวทางตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นหลักในการบริหารบ้านเมืองที่ดี และเหมาะสมสำหรับประเทศไทย เพราะสามารถตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมเพื่อเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบได้ ซึ่งประกอบด้วย 6 ประการ คือ

1.1 หลักนิติธรรม เป็นการปฏิบัติเกี่ยวกับกฎหมาย กฎ ข้อบังคับกับกฎหมาย เมื่อมีกฎหมายแล้วจะต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ และให้ถูกต้องตามบทบัญญัติ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม

1.2 หลักคุณธรรม เป็นการปฏิบัติงานที่ยึดมั่นในความถูกต้อง ตั้งใจ เสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจ มีระเบียบ วินัย และเป็นตัวอย่างที่ดี

1.3 หลักความโปร่งใส เน้นความโปร่งใสในการทำงาน ตรงไปตรงมา สามารถตรวจสอบได้

1.4 หลักการมีส่วนร่วม เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และความร่วมมือของประชาชน และความร่วมมือเชิงเครือข่ายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และตัดสินใจแก้ปัญหา ร่วมกัน

1.5 หลักความรับผิดชอบ เน้นการปฏิบัติต่อประชาชน มีความเอาใจใส่ต่อปัญหา และมีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาให้บรรลุผลโดยไม่เลือกที่จะปฏิบัติ

1.6 หลักความคุ้มค่า เน้นประสิทธิภาพในการบริหารงานโดยใช้ทรัพยากรงบประมาณที่เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน โดยการห่วงหาพันทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นให้สมบูรณ์

สรุป หลักธรรมาภิบาล เป็นหลักที่ใช้ในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เน้นการนำไปปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ที่นิยมใช้ในการบริหารบ้านเมืองจนถึงปัจจุบันนี้

แนวคิดคุณธรรมและจริยธรรม

คำว่า “คุณธรรมและจริยธรรม” มักจะกล่าวควบคู่กันเสมอ ที่พบเห็นก่อนบ่อย ๆ ตามสถานศึกษา โรงเรียน มหาวิทยาลัย สถานที่ราชการ ใช้เป็นคำปลุกฝังบรรดาเยาวชน เด็กนักเรียน นักศึกษา ข้าราชการ และนักการเมือง ให้ดำรงตนในสองคำนี้ คำสองคำนี้แตกต่างกัน คือ “คุณธรรม” คือรากฐานของจิตใจ ส่วนจริยธรรม คือ รากฐานของการปฏิบัติ นั้นหมายความว่า การที่เรามีคุณธรรมจะอยู่รากฐานของจิตใจ ส่วนของจริยธรรม คือ รากฐานของการปฏิบัติ นั้นหมายความว่า การที่เรามีคุณธรรมอยู่ภายใต้รากฐาน ครองตนอยู่ในคุณงามความดี (ปอ.ปยุตโต) (2552) มีธรรมะภายในจิตใจตนเองตลอดเวลา ส่งผลให้บุคคลนั้นมีการปฏิบัติที่ดีและจะนำความผาสุกมาสู่ตนเอง

ความหมายของคุณธรรม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525) ให้ความหมายว่า คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดีและพระธรรมปิฎก (ปอ.ปยุตโต) (2552) ได้กล่าวว่า คุณธรรม เป็นภาพของจิตใจ คือเป็นคุณสมบัติที่เสริมสร้างจิตให้ตั้งมั่น ให้เป็นจิตใจที่สูง ประณีต และประเสริฐ เช่น พรหมวิหาร 4 มี เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา พร้อมด้วย วสัน อินทสระ (2532) กล่าวไว้ว่า คุณธรรม คือ อุปนิสัยอันตั้งมั่น ซึ่งสะสมอยู่ในดวงใจ อุปนิสัยนี้ได้มาจาก ความพยายามและความประพฤติติดต่อกันมาเป็นเวลานาน

ดังนั้น คุณธรรม คืออุปนิสัยอันตั้งมั่นที่สะสมอยู่ในจิตสำนึกอันเป็นคุณสมบัติที่ดีของจิตใจ ให้เป็นคนที่มีจิตใจสูง ประณีตและประเสริฐ มีความคิดดี พุดดี และการกระทำดี มีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

ความหมายของจริยธรรม

พระเมธีวชิรสมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต, 2535) กล่าวว่า จริยธรรม คือ หลักแห่งความประพฤติปฏิบัติหรือแนวทางการปฏิบัติให้เป็นคนดี เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและส่วนรวม

พระพุทธทาสภิกขุ (2533) กล่าวว่า จริยธรรม คือระเบียบปฏิบัติที่มุ่งปฏิบัติเพื่อให้เกิดความผาสุกในสังคม เป็นสิ่งที่มนุษย์ทำขึ้น แต่ขึ้นตามเหตุผลของมนุษย์เองหรือตามความต้องการของมนุษย์เอง

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (2542) กล่าวว่า จริยธรรมหมายถึง การประพฤติปฏิบัติที่แสดงออกทางกาย วาจา คือ ทำแต่สิ่งดีมีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นและสังคม ที่เรียกว่า “ทำดี พูดดี”

ดังนั้น จริยธรรม คือเครื่องหมายแห่งความดีงามที่อยู่ในตัวมนุษย์ที่แสดงออกมา กาย วาจา เป็นสิ่งที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

กล่าวโดยสรุป คุณธรรมจริยธรรม เป็นการประพฤติปฏิบัติที่ดีที่แสดงออกทางกาย วาจา และจิตใจ ทำแต่สิ่งดีงาม ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นในสังคม ที่เรียนเรียกว่า “ทำดี พูดดี คิดดี”

แนวทางตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระราชดำรัสแก่ชาวไทยนับตั้งแต่ พ.ศ. 2517 เป็นต้นมา

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ยึดหลักทางสายกลาง ซึ่งแนวทางการดำรงอยู่ในกรอบแนวคิด ให้ทุกคนสามารถพึ่งพาตัวเองได้ชีวิตทางสายกลางและความไม่ประมาท รวมถึงการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นจนเกิดความยั่งยืน โดยตั้งอยู่บนหลักสำคัญ 3 ท่วง 2 เงื่อนไข คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ซึ่งอยู่ในเงื่อนไขความรู้คู่คุณธรรม ความรู้ นั้นหมายถึง รอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวัง คุณธรรม คือ ความซื่อสัตย์สุจริต ขยัน อดทน และแบ่งปัน นำไปสู่ชีวิต เศรษฐกิจ และสังคม เกิดความสมดุล มั่นคงและยั่งยืนตลอดไปในอนาคต ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้ (จिरायु อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2551)

1) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ไม่มากหรือน้อยจนเกิดไป ความไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นที่ทำให้เกิดความทุกข์ เช่น การอุปโภคและบริโภคพอประมาณ

2) ความมีเหตุมีผล การใช้หลักการอย่างมีเหตุมีผลในการพิจารณาต่อสิ่งต่าง ๆ ด้วยเหตุและผล

3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับสิ่งที่มากระทบกับตัวเราในแต่ละวัน เกิดจากการเปลี่ยนแปลงที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา ปัญญาเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความรู้คู่คุณธรรม

4) ความรู้ หมายถึง ความรอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวังในการดำเนินชีวิต

5) คุณธรรม หมายถึง การยึดถือหลักต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิต ได้แก่ ความซื่อสัตย์ สุจริตความขยัน อดทน และแบ่งปัน ซึ่งจะนำไปสู่ ชีวิต เศรษฐกิจ สังคม เกิดความสมดุล มั่งคั่ง และยั่งยืนตลอดไปในอนาคต

สรุป ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นกรอบแนวคิดและทิศทางในการดำเนินชีวิตทางสายกลาง ตั้งอยู่บนหลักสำคัญคือ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข คือความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ซึ่งอยู่ในเงื่อนไขความรู้คู่คุณธรรม นำไปสู่เศรษฐกิจ สังคม เกิดความสมดุล มั่งคั่ง เกิดความสมดุล มั่นคงและยั่งยืนตลอดไปในอนาคต

แนวทางในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

โดยบทบาทของภาคประชาชน ซึ่งเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะรักษาผลประโยชน์ของชาติ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนภายใต้พื้นฐานความเข้าใจว่าคนไทยทุกคนต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแลอนาคตและความอยู่รอดของชาติไทย ในการที่ประชาชนจะเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบความโปร่งใสของภาครัฐ ในฐานะ ประชาชน ภาคประชาชนจึงมีหลักการทำงานดังนี้ (อารีย์ อึ้งจะนิล, 2560)

1. ต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะอาสาเข้ามาทำงานเพื่อประโยชน์ของบ้านเมืองจริง ๆ คือต้องการมีความเป็นผู้มีจิตอาสา มีความเสียสละ อดทน กล้าหาญ ซื่อสัตย์ สุจริต มีความโปร่งใสไม่ใช้อำนาจหน้าที่เพื่อการแสวงหาประโยชน์ส่วนตนหรือประโยชน์ให้แก่พวกพ้อง

2. ต้องติดตามหาข้อมูลปัญหาให้กับตัวเอง คือต้องมีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของป.ช.ภาคประชาชน และต้องแสวงหาความรู้ให้เท่ากันเทคนิคการโกง การทุจริตด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อเป็นหลักในการทำงานให้ถูกต้องและเป็นที่น่าเชื่อถือของสังคม

แนวทางในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

1. การตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อมาตรวจสอบ ควรมีวิธีการคัดเลือกคนที่มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบในการทำงาน ใจเป็นกลางไม่อิงพรรค
 2. ควรมีวิธีการคัดเลือกคนที่มีคุณธรรม มีความสามารถ มีความรับผิดชอบในการทำงาน ใจเป็นกลาง
 3. การส่งเสริมสื่อมวลชนให้มีอิสระในการตรวจสอบ เช่น มีการตั้งกองทุนวิจัยเพื่อสื่อมวลชน จะเกิดพลังสังคมในการตรวจสอบการทุจริต
 3. การออกจากโครงสร้างอำนาจเบ็ดเสร็จ เพราะการแก้ไขปัญหาสังคมที่ยากและซับซ้อนได้จะต้องเปิดพื้นที่ทางสังคมต้องการ
 4. ปฏิวัติจิตสำนึก ปฏิวัติศีลธรรมจิตสำนึกใหม่และจิตสำนึกทางศีลธรรม
- สรุป ระบบการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในหน่วยงานรัฐจะยั่งยืนและต่อเนื่อง โดยยึดหลักธรรมาภิบาล และหลักคุณธรรมจริยธรรม พร้อมด้วยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นกลไกสำคัญในการผลักดัน เพื่อสร้างสังคมให้ใสสะอาดเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ให้เห็นผลสัมฤทธิ์เป็นรูปธรรม ในการป้องกันทุจริต ปลุกจิตสำนึกจริยธรรม

บทสรุป

แนวทางแก้ไขปัญหาการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในสังคมไทย นอกจากจะมีมาตรการทางกฎหมายในการปราบปรามแล้ว ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐอย่างเคร่งครัดต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ และควรจะต้องสร้างเครื่องหมายความดีให้เกิดขึ้นกับตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ เช่น หลักคุณธรรมและจริยธรรม มีจิตสำนึกที่ดี ทั้งกาย วาจา และจิตใจ “ทำดี พุทธิ คิดดี” และอีกประการหนึ่งที่ขาดไม่ได้คือการนำเอาหลักเศรษฐกิจพอเพียงนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิตของประชาชนทุกระดับรวมถึงรัฐบาลและข้าราชการของรัฐในการปฏิบัติงานและการพัฒนาบริหารประเทศ ซึ่งเป็นแนวทางให้การป้องกันและปราบปราม

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม. (2549). แนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างกลไกการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2547). กลเม็ดเด็ดปีกคอร์รัปชัน. กรุงเทพมหานคร :ซัดเซสมิเดีย.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2545). คู่มือประชาชนต้านทานทุจริต. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร :ชวนพิมพ์.
- จารุวรรณ สุขุมมาลพงษ์. (2556). แนวโน้มของคอร์รัปชันในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: รัฐสภา.
- จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา. การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจและสังคม. (พ ฤ ศ จิ ก า ย น - ั น ว า ค ม 2 5 4 8). สืบค้นจาก : <http://www.scc.ac.th/flashshow/60th/SE/Sse.html>.
- ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2551). อาชญากรรมพื้นฐานกับกระบวนการยุติธรรม. กรุงเทพมหานคร:โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการสถาบันพัฒนาปริศาสตร์
- ณภัทร เตโซ และคณะ. (2560). แนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในส่วนราชการไทย. สืบค้น 24 สิงหาคม 2560, จาก http://www.nacc.go.th/download/article_2010012618442.pdf.
- นนทวัชร์ นวตรุฬพิสุทธิ์ และคณะ. (2555). การวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบการทุจริตเชิงนโยบาย. กรุงเทพมหานคร :สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. (2551). นักการเมืองไทย:จริยธรรม ผลประโยชน์ทับซ้อนการคอร์รัปชัน. กรุงเทพมหานคร:สำนักนายกรัฐมนตรี.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2543). ดัชนีคอร์รัปชันของไทย. : การสร้างและการตรวจสอบความเชื่อถือได้. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- พระธรรมปิฎก, (ป.อ. ปยุตโต). (2542). ชีวิตที่สมบูรณ์. (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพมหานคร : สหธรรมมิก จำกัด.กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุขภาพใจ.
- พระเมธีธรรมมาภรณ์. (ประยูร ธมมจิตโต). (2535). คุณธรรมสำหรับนักบริหาร. พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพมหานคร :สหธรรมมิก จำกัด.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2550. สืบค้น 17 สิงหาคม 2564. จาก <http://www.local.moi.go.th/awl.htm>.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.

วิชัย รูปขำดี. (2552). การประเมินองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศความโปร่งใส และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ประจำปี 2552. นนทบุรี : สถาบันบัณฑิตบริหารศาสตร์.

วศิน อินทสระ. (2532). สารสำคัญแห่งพุทธปรัชญามหายาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เจริญกิจ.

สังคีต พิริยะรังสรรค์. (2549). ทฤษฎีการคอร์รัปชัน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ร่วมด้วยช่วยกัน.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การ)

สุธี อากาศฤกษ์. (2545). การดำเนินการป้องกันและการปราบปรามทุจริตและประพฤติมิชอบ ในวงราชการเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

อนันท์ ปันยารชุน. (2543). ปาฐกถาพิเศษ ความโปร่งใสและธรรมรัฐ. องค์การเพื่อความโปร่งใสและประชาสังคม. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

Myrdal. G. (1968). The Folklore of Corruption. The Asian Magazine, 8(24).